

Mikko Nissinen

30.8.2021

Lausuntopyyntönnä 23.6.2021, VN/2650/2021

Lausunto työryhmän ehdotuksesta valtion toimitilastrategiaksi

Yleisesti

THL pitää lausunnolla olevaa strategiaa hyvänä ja oikeansuuntaisena. Siinä esitettyihin linjauksiin on pääosin helppo yhtyä. Monessa asiassa olemme jo toimineet uuden strategian mukaisesti useamman vuoden emmekä näe linjausmuutoksia näin ollen liian haasteellisina. Alla olemme esittäneet joitain näkökohtia strategiassa tai viimeistään sen käytännön toimeenpanossa huomioitavaksi.

Tausta

Taustassa on hyvin kuvattu tapahtunut ja edelleen menossa oleva muutos työn tekemisen tavoissa erityisesti teknologian kehittymisen johdosta. Työn siirtyminen sisältöineen ja asiakkaineen verkkoon on mahdollistanut kehittymisen kohti monipaikkaisuutta ja etätöitä. Tämän voidaan uskoa jatkuvan edelleen, ja erityisesti digitaalisten palvelujen ja niiden vakauden edelleen kehittymisen sekä työntekijöiden valmiuksien parantumisen tukevan yhä paremmin paikkariippumattomuuteen siirtymistä.

Se, mitä taustassa olisi voinut hieman avata ja pohtia enemmän, on muutoksen yhteiskunnalliset ja sosiaaliset vaikutukset. Muutosvauhti on osin pandemian johdosta ollut kova, mutta onko tarpeeksi pohdittu asiaa pidemmällä tähtäimellä inhimillisen sopeutumisen ja tarpeiden näkökulmasta? Kaipaisiko aihe tutkimusta ja myös tältä osin tietoon perustuvaa päätöksentekoa ennen liian radikaaleihin muutoksiin ryhtymistä? Onko uuden toimintatapojen asettamat haasteet henkilöstölle ja johtamiselle huomioitu riittävästi?

Edelleen herää kysymys, onko ”toimitila” liian suppea näkökulma strategiaan? Jo pitkään on puhuttu pikemminkin työympäristöstä, jossa toimitilat ovat vain yksi näkökulma. Vaikka strategiassa myöhemmin myös tämä sana esiintyy, on sisällöllinen painottuminen pääosin toimitiloissa.

Tavoite

Tilaratkaisuissa todetaan aivan oikein turvallisuuden ja terveellisyys sekä ekologisuuden tärkeys. Koska kuitenkin yksi strategian painopiste on siirtyminen etä- ja paikkariippumattomaan työhön, tulisi myös niihin liittyviä haasteita käsitellä laajemmin. Etätö on käytännössä työympäristönä täysin työnantajan työympäristölinjausten ja turvallisuustoimien saavuttamattomissa pl. verkossa tapahtuva tietojen käsittely, joka sekin rajoitetusti.

Kokonaan puuttuva näkökulma on se, että valtion henkilöstöstrategian sekä työaika-, -paikka- ja matkustusmääräysten, kuten myös työsuojelun linjausten tulisi uudistua samaa tahtia työympäristöstrategian toimeenpanon kanssa.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU. Allekirjoituksen voi tarkistaa Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamosta
Nykopp Mia, Hallinto- ja talousjohtaja 30.08.2021

Nissinen Mikko, Yksikönpäällikkö, työympäristöjohtaja 30.08.2021

Uudistuvat työympäristöt tukevat työn muutosta

Linjaukset ovat pääosin selkeitä. THL:ssä on päätoimipaikassa toimittu monitilaympäristössä jo useita vuosia ja tilankäytön tehokkuuteen kiinnitetty erityistä huomiota. Tilojen käytön jakamista muiden organisaatioiden kanssa ollaan selvittämässä ja konkreettisia hankkeita on jo käynnissä.

Kuten edellä todettiin, on tilanne kuitenkin etätyössä haastavampi. Käytännössä on monesti hyvin vaikea rajata työtä yhdenkin työpäivän aikana siten, ettei tulisi tarve luottamuksellisen materiaalin tai asioiden käsittelyyn. Toki sellaisia työtehtäviä on, mutta riippuen organisaatiosta jossain määrin nykyisin vallalla olevaa käsitystä vähemmän. Ainakin sillä perusteella, miten tietoturva ja -suoja nousee esiin harkittaessa toimitilan jakamista useamman organisaation käyttöön.

Hybridityön haasteena koetaan erityisesti se, miten tilat tukisivat yhtä aikaa hyvin ja tehokkaasti sekä lähityötä, että kanssakäymistä etätyötä tekevien tai muualla olevien kanssa. Monitilaympäristöt ovat vähentäneet yksilöhuoneita, jopa toimipaikasta riippuen jo poistaneet ne kokonaan, mikä on hyvä asia. Nyt kaivataan taas enemmän tiloja, joissa etäosallistuminen ei häiritse liikaa ympäröivää työyhteisöä. Toivottavasti ei ajauduta jälleen uuden konseptin aiheuttamiin fyysisiin, kalliisiin tilamuutoksiin.

Asiakaspalvelutilat

Strategiassa nostetaan hyvin esiin tarve yhteistyöhön ja toimitilojen yhteiskäyttöön KELAn, kuntien ja maakuntien kanssa. Näkökulma on kuitenkin rajoitettu tilanteisiin, jossa kansalaiset asioivat toimipisteissä tai verkossa. Valtiolla on myös palveluja, joissa asiakkaat ovat hoidettavana tai sijoitettuna erilaisissa toimialasidonnaisissa tiloissa (mm. valtion koulukodit, mielisairaalat). Vastaavasti näissä tulisi ottaa huomioon yhteistoiminnan tarve tulevien hyvinvointialueiden kanssa.

Käyttösidonnaiset tilat

THL:n toimitiloista merkittävä määrä on käyttösidonnaisia tiloja (laboratorioita ja muita erityistiloja). Aika ajoin niiden yhteiskäyttöä on selvitetty, mutta käytännössä aina todettu käytön luonteen, toiminnan sisällön ja tarkoituksen, laatuvaatimusten, laitteistojen ja tilojen puhtausvaatimusten, tietosuojan jne. estävän tämänkaltaiset ratkaisut. Toisaalta erikoistilat ovat kalliita investointeja ja niissä käytettävä teknologia jatkuvan uusimisen tarpeessa.

Pääosa tiloista on erittäin tehokkaassa käytössä, mutta osa tiloista on sen luonteisia, että jo niiden olemassaolo on kansallisesti tärkeää, vaikka käyttöaste olisi alhaisempikin. Meneillään oleva epidemia on osoittanut tämän näkökulman tärkeyden.

Asetettavien mittareiden tulisi aina huomioida laajasti kunkin organisaation käyttösidonnaisten tilojen tausta ja olemassaolon tarkoitus. Yli organisaatorajojen vertailukelpoisia niistä on hyvin vaikeaa kuvitella saatavan.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU. Allekirjoituksen voi tarkistaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamosta
Nykopp Mia, Hallinto- ja talousjohtaja 30.08.2021

Nissinen Mikko, Yksikönpäällikkö, työympäristöjohtaja 30.08.2021

Tieto- ja tilaturvallisuus

Edellä on nostettu esiin erityisesti etätööhön liittyvät turvallisuushaasteet. Yhteisen työympäristön turvallisuusratkaisuissa ja niihin liittyvissä yhteisissä palveluissa on huomioitava jokaisen organisaation vaatimustaso, joka voi vaihdella laajastikin. Esim. käyttösidonnaisten tilojen laatuvaatimukset, joissa pääsyvaltuutukset tulee aina alistaa toiminnasta vastaaville hyväksytyllä prosessilla. Sinänsä yhteiset ratkaisut ja palvelut tällä alueella ovat erittäin tervetulleita.

Yhteiskuntavastuullisuus ja hiilineutraalisuus

Kuten on todettu, digitaalisuuden kehittyminen vähentää painetta toimitilojen käytölle. Pienenä huomiona todettakoon, että osa sen vaikutuksesta toimitilojen ympäristökuormituksen vähentämisestä siirtyy kasvavan datakeskuskapasiteetin ympäristökuormitukseen. Toki siellä tehtävät kuormitusta vähentävät ratkaisut ovat helpommin hallittavissa.

Hallinto- ja talousjohtaja

Mia Nykopp

Työympäristöjohtaja

Mikko Nissinen

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU. Allekirjoituksen voi tarkistaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamosta
Nykopp Mia, Hallinto- ja talousjohtaja 30.08.2021 Nissinen Mikko, Yksikönpäällikkö, työympäristöjohtaja 30.08.2021